

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

3. rujna 2015. (*)

„Zahtjev za prethodnu odluku – Državne potpore – Određivanje obračuna kamata koje se odnose na povrat potpora nespojivih sa zajedničkim tržištem – Jednostavne ili složene kamate – Nacionalno zakonodavstvo koje za obračun kamata upućuje na odredbe Uredbe (EZ) br. 794/2004 – Odluka o povratu dostavljena prije stupanja na snagu te uredbe“

U predmetu C-789/14,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Corte suprema di cassazione (Italija), odlukom od 14. studenoga 2013., koju je Sud zaprimio 21. veljače 2014., u postupku

A2A SpA

protiv

Agenzia delle Entrate,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz (izvjestitelj), predsjednik vijeća, C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász i D. Šváby, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za A2A SpA, A. Santa Maria, G. Russo Corvace, G. Pizzonia, G. Zoppini i E. Gambaro, *avvocati*,

– za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju G. De Bellisa, *avvocato dello Stato*,

– za Europsku komisiju, D. Grespan i B. Stromsky, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 26. ožujka 2015.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 14. Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u (SL L 83, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 16.) i članaka 9., 11. i 13. Uredbe Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe br.

659/1999 (SL L 140, str. 1. i ispravak SL 2004., L 286, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 2., str. 9.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva A2A SpA (u daljnjem tekstu: A2A) i Agenzia delle entrate (porezna uprava), povodom povrata državne potpore koja je Odlukom Komisije 2003/193/EZ od 5. lipnja 2002. o državnoj potpori koju je Italija u obliku poreznih oslobođenja i zajmova po povlaštenim uvjetima dodijelila javnim komunalnim poduzećima u veštinskom javnom vlasništvu (SL L 77, str. 21.) proglašena nespojivom s unutarnjim tržištem.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 659/1999

3 Uvodna izjava 13. Uredbe br. 659/1999 glasi:

„Budući da je potrebno u slučaju nezakonitih potpora koje nisu u skladu s načelima zajedničkog tržišta, ponovno uspostaviti djelotvorno tržišno natjecanje; budući da je u tu svrhu potrebno da se bez odgađanja izvrši povrat potpore, uključujući kamate; budući da je prikladno da se povrat sredstava potpore izvrši u skladu s postupcima utvrđenim nacionalnim pravom; budući da primjena tih postupaka ne smije onemogućiti neposredno i stvarno izvršenje odluke Komisije, te tako otežati ponovnu uspostavu djelotvornog tržišnog natjecanja; budući da zbog postizanja tog cilja države članice moraju poduzeti sve potrebne mjere kojima se osigurava djelotvornost odluke Komisije.“

4 Članak 14. te uredbe, naslovljen „Povrat potpore“, određuje:

„1. U slučaju kada se u slučajevima nezakonite potpore donesu negativne odluke, Komisija donosi odluku kojom se od dotične države članice zahtijeva da poduzme sve potrebne mjere kako bi od korisnika povukla sredstva potpore (dalje u tekstu „odluka o povratu potpore“). Komisija ne smije zahtijevati povrat sredstava potpore ako bi to bilo u suprotnosti s općim načelima prava Zajednice.

2. Iznos potpore koji se treba povratiti u skladu s odlukom o povlaštenju uključuje i kamatu po odgovarajućoj stopi koju odredi Komisija. Kamata se naplaćuje počevši od dana kada je nezakonita potpora stavljena na raspolaganje korisniku do dana povrata njezinog iznosa.

3. Ne dovodeći u pitanje bilo koju odluku Suda Europskih zajednica donesenu u skladu s člankom 185. Ugovora, povrat potpore izvršava se bez odgađanja i u skladu s postupcima predviđenim nacionalnim pravom dotične države članice, pod uvjetom da isti omogućavaju neposredno i stvarno izvršenje odluke Komisije. U tu svrhu i u slučaju pokretanja postupka pred domaćim sudom, dotična država članica poduzima sve neophodne korake koji joj stoje na raspolaganju u okviru njezinog pravnog sustava, uključujući i privremene mjere, i ne dovodeći pri tom u pitanje pravo Zajednice.“

Komunikacija Komisije o primjenjivoj kamatnoj stopi u slučaju povrata nezakonitih potpora

5 Komunikacija Komisije o primjenjivoj kamatnoj stopi u slučaju povrata nezakonitih potpora, objavljena u *Službenom listu Europske unije* 8. svibnja 2003. (SL C 110 od 8. svibnja 2003., str. 21.), navodi:

„[...]

U okviru lojalne suradnje između Komisije i država članica tijekom izvršenja određenih odluka o povratu, postavlja se, međutim, pitanje trebaju li kamate biti jednostavne ili složene [...]. Uzimajući u obzir cilj povrata nezakonitih potpora i njegovo značenje u sustavu nadzora državnih potpora predviđenom u Ugovoru o EZ-u, Komisija smatra nužnim obrazložiti svoje stajalište u tom pogledu.

[...]

Prema tržišnim praksama, jednostavne kamate obično se obračunavaju kada korisnik sredstava ne koristi iznos tih kamata prije kraja razmatranog razdoblja, primjerice kada se odnosni iznos isplaćuje tek na kraju toga razdoblja; složene kamate, naprotiv, obično se obračunavaju ako se može smatrati da se iznos kamata svake godine (ili razdoblja) plaća korisniku, uvećavajući pritom prvotno stečenu glavnicu. U tom slučaju, naime, korisnik bi stjecao kamatu na kamate uplaćene za svako razdoblje.

[...] Stoga, unatoč raznovrsnim situacijama, proizlazi da nezakonita potpora ima učinak osigurati korisniku sredstva pod istim uvjetima koji vrijede za srednjoročni beskametni zajam. Iz toga proizlazi da se primjena složenih kamata čini potrebnom kako bi se osigurala potpuna neutralizacija financijskih prednosti koje su nastale takvom situacijom.

Komisija stoga želi obavijestiti države članice i zainteresirane stranke da će u svakoj odluci kojom će se nalogati povrat nezakonite potpore koju bi ubuduće mogla donijeti primijeniti referentnu stopu koja se koristi prilikom izračuna neto ekvivalenta regionalnih potpora na temelju složenog kamatnog računa. Sukladno uobičajenim tržišnim praksama, ukapitaliziranje se mora provoditi na godišnjoj osnovi. Na isti način Komisija će od država članica očekivati da primjenjuju složene kamate prilikom izvršenja svih neriješenih odluka o povratu, osim ako bi to bilo u suprotnosti s općim načelima prava Zajednice.“ [neslužbeni prijevod]

Uredba br. 794/2004

6 U poglavlju V. Uredbe br. 794/2004 nalaze se članci 9. i 11., koji se odnose na kamatnu stopu primjenjivu na povrat nezakonitih potpora.

7 Članak 9., pod naslovom „Metoda određivanja kamatne stope“, propisuje:

„1. Ako posebnom odlukom nije drugačije predviđeno, kamatna stopa koja se koristi pri povratu državne potpore koja je dodijeljena u suprotnosti s odredbama članka 88. stavka 3. Ugovora o EZ-u odgovara efektivnoj godišnjoj kamatnoj stopi koja se utvrđuje za svaku kalendarsku godinu.

Ta se kamatna stopa izračunava na temelju prosjeka objavljenih petogodišnjih međubankarskih kamatnih stopa za rujna, listopada i studeni prethodne godine, uvećanih za 75 baznih bodova. U zakonski opravdanim slučajevima Komisija može uvećati kamatnu stopu za više od 75 baznih bodova u odnosu na jednu ili više država članica.

2. Ako se posljednji tromjesečni prosjek raspoloživih petogodišnjih međubankarskih kamatnih stopa u zbroju sa 75 baznih bodova razlikuje za više od 15 % od kamatne stope na iznos povrata državne potpore koja je na snazi, Komisija može ponovo izračunati odnosnu kamatnu stopu.

Nova se kamatna stopa primjenjuje od prvog dana mjeseca koji slijedi nakon ponovnog izračuna od strane Komisije. Komisija pismeno izvješćuje države članice o novom izračunu i datumu od kojeg se primjenjuje.

3. Kamatna stopa određuje se za svaku državu članicu pojedinačno, ili za dvije ili više država članica zajedno.

4. U nedostatku pouzdanih ili drugih mjerodavnih podataka, ili u iznimnim okolnostima, Komisija može, u uskoj suradnji s predmetnom državom članicom/državama članicama, odrediti kamatnu stopu na iznos povrata potpore, za jednu ili više država članica, na temelju neke druge metode te na temelju informacija koje su joj dostupne.“

8 Pod naslovom „Primjena kamatne stope“, članak 11. stavak 2. Uredbe br. 794/2004 navodi:

„Kamatna stopa primjenjuje se kako je obračunata složenim kamatnim računom do dana povrata potpore. Na obračunatu, a nenaplaćenu kamatu u prethodnoj godini obračunava se kamata za svaku sljedeću godinu.“

9 Članak 13. prvi stavak Uredbe br. 794/2004 predviđa da ista stupa na snagu dvadeseti dan od dana objave u *Službenom listu Europske unije*. Budući da je ta uredba objavljena u *Službenom listu Europske unije* 30. travnja 2004., stupila je na snagu 20. svibnja 2004. Osim toga, prema članku 13. petom stavku navedene uredbe, članak 11. primjenjuje se na svaku odluku o povratu potpore koja je prijavljena nakon dana stupanja na snagu te uredbe.

Odluka 2003/193

10 Komisija je 5. lipnja 2002. donijela Odluku 2003/193, koju je dostavila Talijanskoj Republici 7. lipnja 2002. U članku 2. te odluke Komisija je utvrdila da oslobođenje od poreza na dobit koje je Talijanska Republika odobrila u korist društava s većinskim udjelom javnog kapitala, obuhvaćeno tim člankom, predstavlja državnu potporu u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora o EZ-u, nespojivu sa zajedničkim tržištem.

11 U skladu s člankom 3. navedene odluke:

„Italija poduzima sve potrebne mjere kako bi od korisnika zahtijevala povrat potpore opisane u članku 2. koja mu je nezakonito dodijeljena.

Potpore se vraća odmah, u skladu s postupcima nacionalnog prava, ako je njima omogućeno neposredno i stvarno izvršenje odluke.

Potpore koju je potrebno vratiti uključuje kamate od datuma kad je korisnik primio nezakonitu potporu do datuma njezina stvarnog povrata. Te se kamate računaju na temelju referentne stope primjenjive na izračun ekvivalenta subvencije za potpore u regionalne svrhe.“ [neslužbeni prijevod]

Talijansko pravo

12 Članak 1283. Građanskog zakonika određuje:

„U nedostatku protivnih odredbi, na dospelje kamate mogu se primijeniti kamate tek od dana podnošenja sudskog spisa ili na temelju ugovora sklopljenog nakon njihova dospelja i pod uvjetom da se radi o kamatama koje se duguju najmanje šest mjeseci.“

13 Članak 24. Zakonodavnog dekreta br. 185 od 29. studenoga 2008. o hitnim mjerama potpore za domaćinstvo, rad, zapošljavanje i poduzetnike te u svrhu izmjene nacionalnog strateškog okvira protukriznim mjerama (decreto-legge n. 185 – Misure urgenti per il sostegno a famiglie, lavoro, occupazione e impresa e per ridisegnare in funzione anti-crisi il quadro strategico nazionale), koji je na temelju Zakona br. 2 od 28. siječnja 2009. s izmjenama pretvoren u zakon (u

daljnjem tekstu: Zakonodavni dekret br. 185/2008), pod naslovom „Provedba europskih odluka koje se odnose na povrat nezakonitih potpora“, u stavku 4. predviđa:

„Kamate iz stavka 2. utvrđuju se na temelju odredaba poglavlja V. Uredbe [...] br. 794/2004 [...]“

14 Članak 36. Zakonodavnog dekreta određuje njegovo stupanje na snagu na dan objave u *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*. Taj dekret objavljen je 29. studenoga 2008.

Glavni postupak i prethodno pitanje

15 A2A je društvo nastalo spajanjem društava ASM Brescia SpA i AEM SpA. Ta društva bila su korisnici trogodišnjeg oslobođenja od poreza na dobit koji je Talijanska Republika odobrila u korist društava s većinskim udjelom javnog kapitala. Komisija je Odlukom 2003/193, koja je dostavljena Talijanskoj Republici 7. lipnja 2002., utvrdila da takvo oslobođenje predstavlja državnu potporu nespojivu sa zajedničkim tržištem.

16 U presudi Komisija/Italija (C-207/05, EU:C:2006:366, t. 54.) Sud je presudio da je Talijanska Republika, s obzirom na to da nije u propisanim rokovima poduzela mjere potrebne kako bi od korisnika povratila potpore koje su Odlukom 2003/193 proglašene nezakonitima i nespojivima sa zajedničkim tržištem, povrijedila svoje obveze na temelju te odluke.

17 Nakon te presude, Talijanska Republika, kako bi uredila povrat dotičnih potpora, donijela je članak 1. Zakonodavnog dekreta br. 10 o odredbama radi provedbe obveza Zajednice i međunarodnih obveza (decreto-legge n. 10 – Disposizioni volte a dare attuazione ad obblighi comunitari ed internazionali) od 15. veljače 2007., koji je na temelju Zakona br. 46 od 6. travnja 2007. s izmjenama pretvoren u zakon (u daljnjem tekstu: Zakonodavni dekret br. 10/2007), pod naslovom „Izvršenje presude koju je 1. lipnja 2006. donio Sud Europskih zajednica u predmetu C-207/05. Provedba Odluke Komisije 2003/193/EZ od 5. lipnja 2002. Postupak zbog povrede na temelju čl. 228. Ugovora o EZ-u br. 2006/2456“, članak 24. stavak 4. Zakonodavnog dekreta br. 185/2008 i članak 19. Zakonodavnog dekreta br. 135 od 25. rujna 2009. o hitnim odredbama za provedbu obveza Zajednice i izvršenje presuda Suda Europskih zajednica (decreto-legge n. 135 – Disposizioni urgenti per l'attuazione di obblighi comunitari e per l'esecuzione di sentenze della Corte di giustizia delle Comunità europee), koji je na temelju Zakona br. 166 od 20. studenoga 2009. s izmjenama pretvoren u zakon.

18 Agenzia delle entrate dostavila je društvu A2A tijekom 2009. godine porezna rješenja kako bi naplatila svote poreza na dobit koji ASM Brescia SpA i AEM SpA nisu platili na temelju oslobođenja od poreza koje im je odobrila Talijanska Republika. Tim poreznim rješenjima zahtijevalo se plaćanje iznosa od 170 milijuna eura glavnice i iznosa od 120 milijuna eura na temelju kamata obračunatih složenim kamatnim računom.

19 Društvo A2A podnijelo je tužbu protiv tih poreznih rješenja. Pred sudom koji je uputio zahtjev, Corte suprema di cassazione (Kasacijski sud), ono je istaknulo da je članak 24. stavak 4. Zakonodavnog dekreta br. 185/2008 protivan pravu Unije. Naime, za obračun kamata ta odredba upućuje na članke 9. i 11. Uredbe br. 794/2004, iako se, prema njezinu članku 13. petom stavku, ta uredba *ratione temporis* ne primjenjuje na Odluku 2003/193, koja je dostavljena Talijanskoj Republici prije stupanja na snagu navedene uredbe.

20 U zahtjevu za prethodnu odluku sud koji je uputio zahtjev u tom pogledu istiže, pozivajući se na presudu Komisija/Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, t. 46.), da ni iz prava Unije ni iz sudske prakse Suda u trenutku donošenja Odluke 2003/193 nije proizlazilo da se kamate koje se primjenjuju tijekom povrata državnih potpora obuhvaćenih tom odlukom moraju obračunavati složenim kamatnim računom. Sud koji je uputio zahtjev dodaje da se Komisijina

praksa u to vrijeme sastojala u upu?ivanju na odredbe nacionalnog prava. Talijansko pravo, na temelju ?lanka 1282. Gra?anskog zakonika, primjenjuje jednostavne kamate i dopušta primjenu složenih kamata na nov?ane obveze samo pod uvjetima predvi?enima ?lankom 1283. Gra?anskog zakonika, koji nisu ispunjeni što se ti?e povrata potpora o kojima je rije? u glavnom postupku.

21 U tim okolnostima, Corte suprema di cassazione postavlja pitanje stvara li pravo Unije prepreku nacionalnoj odredbi kao što je ?lanak 24. stavak 4. Zakonodavnog dekreta br. 185/2008, ili dopušta propisivanje primjene složenih kamata na povrat državne potpore, iako je odluka o povratu doti?ne potpore bila dostavljena prije stupanja na snagu Uredbe br. 794/2004.

22 S obzirom na ta razmatranja, navedeni je sud odlu?io prekinuti postupak i uputiti Sudu sljede?e prethodno pitanje:

„Treba li ?lanak 14. [Uredbe br. 659/1999] i ?lanke 9., 11. i 13. [Uredbe br. 794/2004] tuma?iti na na?in da im je protivno nacionalno zakonodavstvo koje, u odnosu na postupak za povrat državne potpore nastavno na odluku Komisije dostavljenu 7. lipnja 2002., propisuje da se kamate utvr?uju na temelju odredbi poglavlja V. Uredbe [br. 794/2004] (a posebno njezinih ?lanaka 9. i 11.), odnosno primjenjuju?i kamatnu stopu koja se temelji na sustavu složenih kamata?“

O prethodnom pitanju

23 Svojim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita protivi li se pravo Unije, posebno ?lanak 14. Uredbe br. 659/1999 kao i ?lanci 11. i 13. Uredbe br. 794/2004, nacionalnom propisu poput ?lanka 24. stavka 4. Zakonodavnog dekreta br. 185/2008, kojim se propisuje, upu?ivanjem na Uredbu br. 794/2004, primjena složenih kamata na povrat državne potpore koja je proglašena nespojivom sa zajedni?kim tržištem, iako je odluka kojom je ta potpora proglašena nespojivom sa zajedni?kim tržištem i kojom je naložen povrat te potpore bila donesena i dostavljena odnosnoj državi ?lanici prije stupanja na snagu te uredbe.

24 Ponajprije treba zaklju?iti da zahtjev za prethodnu odluku ne upu?uje samo na ?lanak 24. stavak 4. Zakonodavnog dekreta br. 185/2008 ve? tako?er na ?lanak 1. Zakonodavnog dekreta br. 10 od 15. velja?e 2007. kao i ?lanak 19. Zakonodavnog dekreta br. 135 od 25. rujna 2009., spomenute u to?ki 17. ove presude. Sud koji je uputio zahtjev isti?e da je, što se ti?e predmeta u glavnom postupku, sadržaj ?lanka 1. stavka 3. Zakonodavnog dekreta br. 10 od 15. velja?e 2007. i ?lanka 24. stavka 4. Zakonodavnog dekreta br. 185/2008 istovjetan.

25 Zahtjev za prethodnu odluku ne navodi jasno koje su od tih odredbi primjenjive na predmet u glavnom postupku. U njemu se samo zaklju?uje da se presuda koja je predmet spora pred sudom koji je uputio zahtjev temelji na shva?anju da je „obra?un kamata složenim kamatnim ra?unom pravilan, s obzirom na to da je proveden sukladno ?lanku 24. stavku 4. Zakonodavnog dekreta br. 185/2008“. U tim okolnostima, treba krenuti od pretpostavke prema kojoj se zadnje navedena odredba primjenjuje na predmet u glavnom postupku, što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

26 Na temelju ?lanka 14. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 659/1999, ako su donesene negativne odluke u slu?ajevima nezakonite potpore, Komisija odlu?uje da predmetna država ?lanica poduzima potrebne mjere kako bi povratila potporu danu korisniku. Potpora koju je potrebno povratiti na temelju odluke o povratu uklju?uje, sukladno ?lanku 14. stavku 2. te uredbe, i kamate. Me?utim, ta odredba ne navodi obra?unavaju li se te kamate na temelju jednostavnog ili složenog kamatnog ra?una.

27 U tom pogledu, kao prvo, treba zaklju?iti – iako ?lanak 11. stavak 2. Uredbe br. 794/2004

navodi da se kamatna stopa primjenjuje kako je obračunata složenim kamatnim računom do dana povrata potpore i da se na obračunatu, a nenaplaćenu kamatu u jednoj godini obračunava kamata za svaku sljedeću godinu – da je ta odredba primjenjiva, sukladno članku 13. petom stavku te uredbe, samo na odluke o povratu dostavljene nakon datuma stupanja na snagu navedene uredbe, odnosno nakon 20. svibnja 2004.

28 Stoga, budući da je Odluka 2003/193 kojom su potpore koje su predmet povrata u glavnom postupku proglašene nespojivima sa zajedničkim tržištem bila dostavljena Talijanskoj Republici 7. lipnja 2002., odnosno nakon stupanja na snagu Uredbe br. 794/2004, članak 11. stavak 2. te uredbe nije kao takav primjenjiv *ratione temporis* u glavnom postupku.

29 Što se tiče, kao drugo, pitanja koji se propis primjenjivao prije stupanja na snagu Uredbe br. 794/2004 za utvrđivanje trebaju li kamate biti jednostavne ili složene, valja podsjetiti da je u presudi Komisija/Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, t. 46.) Sud utvrdio da na dan donošenja odnosno odluke u predmetu u kojem je donesena ta presuda, odnosno 12. srpnja 2000., ni pravo Zajednice ni sudska praksa Suda ili Općeg suda nisu navodili trebaju li kamate koje su uključene u povrat potpore biti izračunate na temelju jednostavnog ili složenog kamatnog računa. U nedostatku odredbe prava Unije o tom pitanju, Sud je smatrao da praksa Komisije, detaljno opisana u njezinu dopisu upućenom državama članicama SG (91) D/4577 od 4. ožujka 1991., povezuje pitanje naplate kamata s postupovnim pravilima o povratu te u tom pogledu upućuje na nacionalno pravo (presuda Komisija/Département du Loiret, C-295/07, EU:C:2008:707, t. 82. do 84.).

30 Tek u svojoj Komunikaciji o primjenjivoj kamatnoj stopi u slučaju povrata nezakonitih potpora objavljenoj 8. svibnja 2003. Komisija je izričito navela da će u svim odlukama kojima se nalaže povrat nezakonite potpore koje bi ubuduće mogla donijeti primijeniti složenu kamatnu stopu (presuda Komisija/Département du Loiret, C-295/07, EU:C:2008:707, t. 46.) i da očekuje da države članice prilikom izvršenja odluka o povratu primjenjuju složene kamate.

31 Što se tiče Odluke 2003/193, ona u članku 3. stavku 2. zahtijeva da se potpora vrati odmah, u skladu s postupcima nacionalnog prava, međutim bez dodatnih pojašnjenja što se tiče pitanja trebaju li se te kamate obračunati na osnovi jednostavnog ili složenog kamatnog računa.

32 Budući da je ta odluka bila dostavljena Talijanskoj Republici 7. lipnja 2002., odnosno nakon promjene Komisijine prakse najavljene u njezinoj Komunikaciji o primjenjivoj kamatnoj stopi u slučaju povrata nezakonitih potpora, treba zaključiti, na temelju sudske prakse utvrđene u presudi Komisija/Département du Loiret (C-295/07, EU:C:2008:707), da je na nacionalnom pravu da odredi treba li u ovom slučaju kamatnu stopu obračunati na osnovi jednostavnog ili složenog kamatnog računa.

33 U tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje navodi da tekst članka 24. stavka 4. Zakonodavnog dekreta br. 185/2004 upućuje samo na poglavlje V. Uredbe br. 794/2004, a ne na poglavlje VI., koje sadržava prijelaznu odredbu članka 13., tako da to upućivanje prema nacionalnom pravu ne podliježe vremenskom ograničenju navedenom u tom članku.

34 Članak 24. stavak 4. Zakonodavnog dekreta br. 185/2008, kako ga tumači sud koji je uputio zahtjev, ne može se smatrati protivnim članku 13. Uredbe br. 794/2004. Naime, iako taj članak u prvom stavku određuje datum stupanja na snagu te uredbe i u petom stavku navodi da se članak 11. stavak 2. navedene uredbe, koji se odnosi na izračun kamata na osnovi složenog kamatnog računa, primjenjuje samo na odluke o povratu dostavljene nakon dana stupanja na snagu te iste uredbe, iz takvog ograničenja primjenjivosti Uredbe br. 794/2004 *ratione temporis* ne može se izvesti zaključak o postojanju načela koje državama članicama, koje su na dan donošenja Odluke

2003/193 jedine bile nadležne za utvrđivanje osnove za izračun kamata, zabranjuje da zakonodavstvo uređuju na određeni način, a ne na neki drugi. Članak 13. Uredbe br. 794/2004 stoga ne uvodi pravilo o neretroaktivnosti koje se primjenjuje na nacionalna zakonodavstva prije stupanja na snagu Uredbe br. 794/2004.

35 Kao treće, treba istaknuti da Zakonodavni dekret br. 185/2008, uređujući načine obračuna kamata koje se primjenjuju na povrat državne potpore koja je proglašena nespojivom sa zajedničkim tržištem, ima osobito za cilj izvršenje članka 3. Odluke 2003/193. Stoga se njime provodi članak 14. stavak 1. Uredbe br. 659/1999. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da, kada države članice usvajaju mjere kojima provode pravo Unije, one su obvezne poštovati opća načela tog prava (presuda Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, t. 125.).

36 Međutim, opća načela pripadaju, osobito, načelo pravne sigurnosti i načelo zaštite legitimnih očekivanja.

37 U tom pogledu treba podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, iako se načelo pravne sigurnosti protivi retroaktivnoj primjeni uredbe, odnosno primjeni na situaciju nastalu prije njezina stupanja na snagu, neovisno o pozitivnim ili negativnim učincima koje bi takva primjena mogla imati za zainteresiranu osobu, to isto načelo zahtijeva da se svaka činjenična situacija, osim ako nije izričito protivno određeno, u pravilu ocjenjuje s obzirom na pravna pravila koja su u to vrijeme bila na snazi. Međutim, iako novi propis vrijedi samo za buduće vrijeme, on se, osim u slučaju odstupanja, također primjenjuje na buduće učinke situacija koje su nastale tijekom razdoblja valjanosti prijašnjeg zakona (vidjeti u tom smislu presudu Bavaria, C-120/08, EU:C:2010:798, t. 40. i 41. i navedenu sudsku praksu).

38 Isto tako, kao što to proizlazi iz ustaljene sudske prakse Suda, područje primjene načela zaštite legitimnih očekivanja ne može se proširiti toliko da bi se spriječila, na općenit način, primjena novog propisa na buduće učinke situacija koje su nastale tijekom valjanosti prijašnjeg zakona (presuda Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, t. 46. i navedena sudska praksa).

39 U ovom slučaju treba podsjetiti da je primjena složenih kamata bila uvedena nacionalnim propisima navedenima u točkama 21. i 22. ove presude. Prije stupanja tih propisa na snagu, talijansko je pravo, na temelju članka 1282. Građanskog zakonika, primjenjivalo jednostavne kamate.

40 Predviđajući primjenu složenih kamata na povrat potpora koje su Odlukom 2003/193 proglašene nespojivima sa zajedničkim tržištem, Zakonodavni dekret br. 185/2008 nema nikakav retroaktivni učinak i njime se samo novi propisi primjenjuju na buduće učinke situacija koje su nastale tijekom valjanosti prijašnjeg propisa.

41 Naime, s jedne strane, članak 36. Zakonodavnog dekreta br. 185/2008 određuje njegovo stupanje na snagu na dan objave u *Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana*, do koje je došlo 29. studenoga 2008., tako da taj zakonodavni dekret nije stupio na snagu prije dana objave. S druge strane, porezna rješenja u kojima su primijenjene kamate na temelju složenog kamatnog računa dostavljena su društvu A2A nakon stupanja na snagu tog zakonodavnog dekreta. S obzirom na to da potpora proglašena nespojivom sa zajedničkim tržištem o kojoj je riječ u glavnom postupku nije vraćena niti je bila predmet gore navedenih poreznih rješenja na dan stupanja na snagu tog zakonodavnog dekreta, ne može se smatrati da on utječe na situaciju nastalu prije njegova stupanja na snagu.

42 Osim toga, s obzirom na znatno vremensko razdoblje koje je prošlo izmeđuno donošenja Odluke 2003/193 kojom je Komisija zatražila povrat državne potpore o kojoj je riječ u glavnom postupku 5. lipnja 2002. i izdavanja poreznog rješenja namijenjenog osiguravanju učinkovitog

povrata te potpore tijekom 2009. godine, potrebno je smatrati da je primjena složenih kamata osobito primjereno sredstvo za osiguravanje potpune neutralizacije tržišnih prednosti nezakonito dodijeljenih poduzetnicima koji su korisnici navedene državne potpore.

43 Slijedom navedenog, op?a na?ela pravne sigurnosti i zaštite legitimnih o?ekivanja ne protive se nacionalnom propisu kao što je Zakonodavni dekret br. 185/2008, o kojem je rije? u glavnom postupku.

44 Naposljetku, što se ti?e pitanja koje je istaknuo A2A u pisanom o?itovanju, odnosno povre?uje li se Zakonodavnim dekretom br. 185/2008 na?elo jednakog postupanja, treba istaknuti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, nije potrebno ispitivati druga pitanja koja su stranke glavnog postupka podnijela Sudu osim onih koja su predmet odluke kojom nacionalni sud upu?uje prethodno pitanje (vidjeti u tom smislu presudu Kersbergen-Lap i Dams-Schipper, C?154/05, EU:C:2006:449, t. 21. i 22. kao i navedenu sudsku praksu).

45 Nesporno je da u svojem zahtjevu za prethodnu odluku sud koji je uputio zahtjev nije istaknuo to pitanje.

46 U svakom slu?aju, Sud ne raspola?e elementima koji bi mu omogu?ili da provjeri pokušava li se A2A pozivati na nacionalnu praksu odlu?ivanja koja bi mogla biti protivna poštovanju zakonitosti. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, na?elo jednakog postupanja mora se pomiriti s poštovanjem na?ela zakonitosti, u skladu s kojim se nitko ne mo?e u svoju korist pozvati na nezakonitost po?injenu u korist tre?ega (presuda The Rank Group, C?259/10 i C?260/10, EU:C:2011:719, t. 62. i navedena sudska praksa).

47 Sud stoga ne mo?e ispitati argument društva A2A o mogu?oj razlici u postupanju protivnoj na?elu nediskriminacije.

48 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje treba odgovoriti da se ?lanak 14. Uredbe br. 659/1999 i ?lanci 11. i 13. Uredbe br. 794/2004 ne protive nacionalnom propisu kao što je ?lanak 24. stavak 4. Zakonodavnog dekreta br. 185/2008, kojim se propisuje, upu?ivanjem na Uredbu br. 794/2004, primjena složenih kamata na povrat državne potpore, iako je odluka kojom je ta potpora proglašena nespojivom sa zajedni?kim tržištem i kojom je naložen njezin povrat bila donesena i dostavljena odnosnoj državi ?lanici prije stupanja na snagu te uredbe.

Troškovi

49 Budu?i da ovaj postupak ima zna?aj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odlu?i o troškovima postupka. Troškovi podnošenja o?itovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadokna?uju se.

Slijedom navedenoga, Sud (peto vije?e) odlu?uje:

Članak 14. Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u i članci 11. i 13. Uredbe Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe br. 659/1999 ne protive se nacionalnom propisu kao što je članak 24. stavak 4. Zakonodavnog dekreta br. 185 od 29. studenoga 2008. o hitnim mjerama potpore za domaćinstvo, rad, zapošljavanje i poduzetnike te u svrhu izmjene nacionalnog strateškog okvira protukriznim mjerama, koji je na temelju Zakona br. 2 od 28. siječnja 2009. s izmjenama pretvoren u zakon, kojim se propisuje, upućivanjem na Uredbu br. 794/2004, primjena složenih kamata na povrat državne potpore, iako je odluka kojom je ta potpora proglašena nespojivom sa zajedničkim tržištem i kojom je naložen njezin povrat bila donesena i dostavljena odnosnoj državi članici prije stupanja na snagu te uredbe.

Potpisi

* Jezik postupka: talijanski